

OPONENTSKÝ POSUDEK DOKTORSKÉ DISERTAČÍ PRÁCE

Michaela Hiekischová: *Selhání a úspěchy veřejných politik: Případová studie organizační reformy na úřadech práce*. Praha: Fakulta sociálních věd, Institut sociologických studií, Univerzita Karlova, 2018, 248 stran včetně příloh.

Posuzovaná disertační práce je tematicky aktuální. Problematika veřejných politik a jejich kvality a úspěšnosti se nějakým způsobem promítá do života snad každého občana a není proto divu, že je častým tématem laických i odborných diskusí. Vzhledem k její značné složitosti a mnohostranné podmíněnosti je třeba vítat každý seriózní pokus o vědecky založenou analýzu pozitiv i negativ veřejných politik beroucí v úvahu zvláštnosti jejich českého kontextu. Zde a nejen tady se zpravidla věnuje více nezřídka mediálně akcentované pozornosti neúspěšným politikám, než těm úspěšným. Autorka se však neomezuje jen na neúspěšné politické aktivity a zaměřuje se i na - byť někdy minimálně - úspěšné stránky veřejných politik.

Práce je členěna na čtyři části dále rozvržené celkem do deseti číslovaných kapitol, samostatného úvodu, závěru, souhrnu, seznamu použité odborné literatury a příloh.

Globální cíl práce spočívá v postulování a ověření teorie selhání a úspěchů veřejných politik na základě analýzy organizační reformy úřadů práce. Přitom je patrná snaha o postižení sledované problematiky komplexně v interdisciplinárních souvislostech. Analýza se zaměřuje zejména na způsob, příčiny a selhání reformy s vyústěním do oblasti teorie i praktického uplatnění. O dosažení cíle autorka usiluje pomocí různých kvalitativně i kvantitativně založených metod. Přitom se snaží dovést analýzu do obecnější roviny a vzít při tom v úvahu metateorii selhání a úspěchů veřejných politik.

Připomínky a poznámky:

1. Úsilí o důkladné zpracování zvoleného tématu podložené bohatou informační bází založenou na rozsáhlé relevantní odborné literatuře vyústilo mimo jiné do značného rozsahu práce (více než 330 normostran). Zjevná snaha připravit si adekvátní základnu pro vlastní výzkum má i některé ne zcela žádoucí důsledky. Text jde místy např. v části věnované teoretickému rozboru zkoumané problematiky, vývoji úřadu práce i jinde, někdy zbytečně do šířky a podrobností a obsahuje pasáže místy až rozvláčně popisné. Přitom schopnost jasného koncisního vyjadřování lze po mém soudu považovat za vědeckých textech za žádoucí.
2. Snahu o detailní vymezení cílů práce lze vnímat jako přínosnou, nicméně v uvedené formě možná až poněkud méně přehlednou. Vymezení cílů je poněkud nesystematické. Píše se o nich spíše nepřímou v úvodu. Pak se k jeho vymezení autorka vrací v samostatné kapitole „*Cíle práce a výzkumné otázky*“. Osobně se přikláním k názoru, že je vhodné

formulovat cíl práce jako takové hned v úvodu úplně a jasně. Detaily a další upřesnění lze ovšem potom uvést ještě např. v pasáži věnované vlastnímu výzkumu.

3. Pokud jde o strukturu textu, nabízí se otázka, zda by nebylo logičtější se v části věnované metodologii zabývat především vlastními uplatněnými výzkumnými metodami, zvoleným postupem výzkumu a případné diskusi jednotlivých metod (ta by však neměla být směřována s jejich popisem), a vymezení pojmů jako např. dobrá vláda a její kvality, politická stabilita, otevřená a participativní politika apod. zařadit do částí věnované teoretickému ukotvení.
4. Zvolený metodický postup je poměrně komplikovaný a náročný. To také zřejmě znesnadnilo jeho popis, který by měl umožnit získání jasně představy o celém procesu shromažďování a zpracování dat. Při charakteristice vlastního postupu se autorka nevyhnula ani uvádění poznatků spíše učebnicového charakteru (např. zdůraznění důležitosti přípravy rozhovoru, významu a obsahu písemného záznamu rozhovorů apod.), což vadí zejména vzhledem k tomu, že to vede k dalšímu navýšení rozsahu celého textu.
5. Ve vlastním výzkumu je kombinován kvalitativní i kvantitativní metodologický přístup a kvantifikované výsledky jsou zpracovány s využitím statistických procedur včetně korelační a regresní analýzy. Přes limity zvoleného postupu a použitých metod, jichž si je autorka sebekriticky vědoma, se podařilo získat řadu pozoruhodných výsledků o ekonomické efektivitě reformy i jejích dopadech na zaměstnance i klienty které přinášejí mimo jiné po mém soudu poměrně přesvědčivé doklady celkového selhání sledovaného případu reformy úřadů práce.
6. Aplikace teorie skupinové myšlení pro vysvětlení přijetí zákona o UP ČR představuje zajímavý pokus. Ověřování adekvátnosti této teorie pro daný účel je ovšem problematické, jak si autorka uvědomuje, nejen v případě autocenzury, a tak je s ohledem na zvolené metody a dosažené výsledky zřejmě vhodnější uvažovat o této možnosti spíše jako o zajímavé hypotéze pro další výzkum.
7. Výsledky analýzy selhání reformy úřadů práce promítá autorka do návrhů směřujících ke snížení rizik neúspěchu veřejných politik. Přitom respektuje základní předpoklad všudypřítomnosti selhání veřejných politik, jehož pravděpodobnost plyne při nejmenším již z faktu, že se jedná o lidský produkt a politická sféra spojená s určitou mocí, popularitou etc. patří k těm oblastem lidské aktivity, které přitahují určité typy osob (viz např. výroky k tomuto tématu známého amerického psychologa Philipa Zimbardo, které u nás zpopularizovala mimo jiné televize).
8. Práce je přes svou rozsáhlost psaná čtivou po většině (až na několik méně jasných formulací) srozumitelnou formou. Pokud jde o gramatiku lze v textu nalézt více méně

drobné nedostatky spočívající v chybách nastalých zřejmě v důsledku překlepů či „nedoklepů“ (např. s. 10, 21, 23, 25, 46, 57, 80...). Grafický model (na s. 25) je poněkud nečitelný...

9. Také v práci s literaturou lze nalézt některé nesrovnalosti např. v neúplnosti uváděných pramenů (např. s. 225, 228, 230), v používání velkých a malých písmen v názvech zdrojů (např. s. 225) nebo ve zvláštním způsobu odkazování (s. 23, 57, 110, 117, 125 a další), kdy je jméno citovaného autora uváděno v závorce za částí textu zakončeného tečkou. Za závorkou již není žádná interpunkce a následuje další samostatná věta uvedená velkým písmenem.
10. V závěru práce, jehož potřeba je podtržena rozsahem celého textu, autorka shrnuje dosažené vlastní výsledky včetně úvahy o možnosti jejich zobecnitelnosti a praktické použitelnosti.

Konkrétní otázky pro obhajobu

1. V tabulkách 20 a 21 (s. 90 resp. 94) jsou pro rok 2004 uvedeny rozdílné údaje o nezaměstnanosti (10,33 versus 9,47), který je správný?
2. Proč se podle Vás s reformou UP v roce 2011 tak spěchalo?
3. V textu věnujete pozornost charakterizování veřejných profesionálů, jak by vyzněla komparace tohoto pojmenování s pojmenováním pomáhající profesionálové?

Závěr:

Autorka po mém soudu prokázala orientaci v tematicky relevantní odborné literatuře a osvědčila také schopnost samostatně koncipovat a realizovat náročný empirický výzkum přinášející řadu nových a zajímavých poznatků představujících mimo jiné i podněty pro další vědecký výzkum i pro jejich uplatnění v praxi

Přes výše naznačené výhrady, z nichž některé mají částečně diskusní povahu, se domnívám, že **posuzovaná práce s názvem „Selhání a úspěchy veřejných politik: Případová studie organizační reformy na úřadech práce“ splňuje požadavky standardně kladené na disertační práce a doporučuji ji k obhajobě** a v případě, že její průběh bude odpovídat příslušným zvyklostem a legislativě, souhlasím s přiznáním Michaele Hiekischové. akademického titulu Ph.D. v oboru veřejná a sociální politika.

V Ostravě 28. 8. 2018

Prof. PhDr. Karel Paulík, CSc.
Filozofická fakulta Ostravské univerzity